

neskealder fuldstændig beherskede Udenrigsministeriet og var et fuldkomment Faktotum i det — jeg tænker paa afdøde Excellence Vedel. Vedel var en Mand af en Kvalitet, som der skulde ledes længe efter Magen til, med en høj Kultur og Dannelse, betydelige og omfattende Kundskaber. Dertil var der det ejendommelige ved ham, at han paa denne Post og med saa overordentlig fremragende Kvaliteter var fuldstændig usnobbet. En Mand af denne Type kan naturligvis undvære meget, som en ringere Mand ikke kan undvære. Kommer der paa en Tid, hvor Udenrigsministeriet ikke særlig tager sig af de økonomiske Opgaver, under en saadan Mand en økonomisk Opgave, som det er værd at tage sig af, kan man være ganske sikker paa, at en Mand med disse Kvaliteter vil se den og tage sig af den. Men ved Siden af alt dette havde Excellencen en ulykkelig Fejl, som ødelagde alle varige Frugter af hans fremragende Dygtighed, og det var den, at han enten ikke kunde eller ikke vilde udvælge og uddanne en Efterfølger. Han vilde gøre alting selv. Han vilde have personligt Tilsyn med alt muligt. En tidligere Udenrigsminister har sagt mig, at hvad der undrede ham mest i Udenrigsministeriet, var, at han kunde finde Koncepter om de simpleste Forhold, som man kunde overdrage en ganske underordnet rutineret Embedsmand at behandle, affattede med Excellencen Vedels Haand. Dette har nedfældet en vis Tradition i Udenrigsministeriet, som vi har set den Dag i Dag i Instruktions, vi er blevet bekendt med i det udenrigspolitiske Nævn, Instruktions, som, samtidig med at de var rent ud mønsterværdige som litterære Produkter, efter min Mening var haarrejsende som Instruktions for Gesandter. De var haarrejsende derved, at naar Talen f. Eks. var om, at en Gesandt skulde søge en fremmed Udenrigsminister, saa var Samtalen lagt saadan til Rette fra Punkt til Punkt, at man skulde tro, det var en Rolle, der blev indstuderet, hvor Instruktøren spillede med og ikke den fremmede, som dog ogsaa har et lille Ord at sige om, hvorledes en saadan Samtale skal forløbe.

Først efter at jeg havde set den Instruktion, begreb jeg noget, der indtil da havde staaet fuldstændig ufatteligt for mig, nemlig en Rapport, som jeg flere Aar i For-

vejen havde haft Lejlighed til at se af en Samtale, som en dansk Minister i Udlandet havde ført med det fremmede Lands Udenrigsminister. Denne Samtale var i sin naive Paagaahenhed, i sin vidunderlige Maskinmæssighed saadan, at man spurgte sig selv: Hvor er det muligt, at en Mand med nogen Kultur kan blive ved og blive ved og blive ved at gaa saaledes paa i denne Sag, efter at han har faaet Svar? Men nu, efter at jeg har set denne Instruktion, forstaar jeg det hele, for bagved denne Samtale har naturligvis ligget en Instruktion af den Art, som jeg her har karakteriseret, og den har Gesandten ment at skulle følge og har altsaa ogsaa fulgt fuldstændig bogstaveligt. Hvis man skulde give en Gesandt den Slags Instruktions, saa synes jeg ærlig talt, man kunde nøjes med noget mindre og mindre kostbart end en Gesandt. En Grammofonplade, synes jeg, kunde gøre akkurat samme Nytte.

Men derfra er altsaa denne Tradition kommet. Den Gang Excellencen Vedel tog sin Afsked, saa man jo ogsaa Følgerne af det. Da gik der et Aar, hvor Ministeriet daglig maatte sende Ordonnanser ud til denne Mand, der jo skulde have Fred og Ro i sin høje Alder, og faa alt muligt afgjort af ham. De kunde ingenting selv i Ministeriet. Ministeriet var bogstaveligt paa det Tidspunkt i en ren Opløsning. Men een Ting kunde de: slaas med hinanden indbyrdes. I selve Ministeriet stod der Kampe, saa Fjerene røg og Ørene paa dem, om Poster, om Avancementer og først og fremmest om, hvor Magten skulde ligge i Udenrigsministeriet. Udenrigsministeriet fra den Tid, lige efter Excellencen Vedels Afgang, var simpelt hen et Feudalsamfund — anderledes kan man ikke kalde det —, men Erslev betegner som bekendt et Feudalsamfund som ikke et Samfund, men et Samfund i Opløsning.

Saa begyndte altsaa det nye at rykke frem, og det havde sit Udspring i den mere og mere vaagne Erkendelse af, at Ministeriet i højere Grad end før maatte anlægge et økonomisk Syn paa sine Opgaver, saaledes som det allerede fremgaar af Kommissionsbetænkningen af 1908. Saa kom Krigen, under hvilken jo Forholdene tvang Regeringen til at løse en hel Mængde Opgaver sammen med Erhvervslivet, Op-